

Udenrigspolitisk Strategi og redegørelse

Ved Formanden for Naalakkersuisut

DEL 1	3
1. <u>Indledning.</u>	3
2. <u>Vision 2050 og hovedmålsætninger for en udenrigspolitisk strategi</u>	4
3. <u>Udenrigs- og sikkerhedspolitik.</u>	5
4. <u>Klimaforandringerne.</u>	5
5. <u>Handel og erhvervsfremme.</u>	5
6. <u>Arktisk samarbejde.</u>	6
7. <u>Samarbejde mellem Grønland og USA</u>	6
8. <u>Samarbejde mellem Grønland og EU.</u>	6
9. <u>Nordisk samarbejde.</u>	7
10. <u>FN</u>	7
II. Udenrigsdirektoratet	7
DEL 2	8
1. <u>Udenrigs- og sikkerhedspolitik.</u>	8
1.1 <u>Delmål for sikkerhedspolitikken.</u>	8
1.2 <u>Delmål for territorium og havret.</u>	8
2. <u>Klimaforandringerne.</u>	9
2.1. <u>Delmål indenfor reduktion af drivhusgasudledninger.</u>	9
2.2 <u>Tilpasning til klimaforandringerne i Grønland</u>	10
3. <u>Handel og erhvervsfremme.</u>	10
3.1 <u>Delmål indenfor det internationale handelssamarbejde.</u>	10
3.2 <u>Delmål indenfor bilateral handelspolitik</u>	11
3.3 <u>Delmål indenfor tiltrækning af investeringer til Grønland</u>	11
3.4 <u>Delmål indenfor fremme af eksport.</u>	12
4. <u>Arktisk samarbejde.</u>	12
4.1 <u>Delmål indenfor det arktiske samarbejde.</u>	12
4.2 <u>Arktisk Samarbejde</u>	15
5. <u>Samarbejde mellem Grønland og USA</u>	15
5.1 <u>Delmål indenfor samarbejdet med USA på forsvarsområdet.</u>	16
6. <u>Samarbejde mellem Grønland og EU.</u>	16
6.1. <u>Delmål- OLT (Oversøiske Land og Territorier) -ordningen.</u>	17
6.2 <u>Delmål Partnerskabsaftalen.</u>	18
6.3 <u>Delmål Fiskeriaftalen.</u>	18
6.4 <u>Delmål indenfor adgang til EU's indre marked for grønlandske produkter.</u>	19
6.5 <u>Delmål indenfor EU-programssamarbejdet.</u>	20
6.6 <u>Delmål indenfor Kimberley processen (KP).</u>	20
7. <u>Nordisk samarbejde.</u>	20
8. <u>FN</u>	21
8.1 <u>Delmål for arbejdet med menneskerettigheder i FN</u>	21
8.2 <u>Delmål for FN og oprindelige folk området.</u>	21
8.3 <u>Målsætninger.</u>	22
9. <u>Udviklingspolitik</u>	23
9.1 <u>Delmål indenfor udviklingspolitikken.</u>	23
10. <u>Udenrigsdirektoratets interne organisering</u>	24

DEL 1

1. Indledning.

Den internationale interesse stiger for vores del af verden i disse år. Dette skyldes bl.a. behovet for råstoffer som mineraler og olie, samt nemmere adkomst bl.a. på grund af klimaændringer. Flere lande har siden 2008 enten påbegyndt eller færdiggjort arktiske strategidokumenter. Det gælder EU, USA, Canada, Rusland, Finland og Norge. Danmark og Grønland kortlagde i 2008 områder af fælles interesse. Det efterfølgende arbejde har nu resulteret i Rigsfællesskabets strategi for Arktis.

Indførelsen af Selvstyret har bidraget til en forstærket interessen for Grønland. Der er behov for en grønlandsk udenrigspolitisk strategi, som fremlægger Naalakkersuisuts politik og planer for, hvorledes man vil beskytte og fremme grønlandske interesser udenrigspolitisk. Det er vigtigt at interessen for Arktis og for Grønland omsættes i konkrete muligheder for det grønlandske folk og for dets udvikling som nation.

Det er nødvendigt, at vi, lige som vi udvikler Selvstyret, også både udvider og udvikler vores internationale engagement. Den stigende interesse kan vi allerede mærke på flere sektorer, men også indenfor andre områder bør den udenlandske interesse i de kommende år kunne ses i stigende investeringer udefra i vores økonomi til fælles bedste.

Formålet med denne strategi er dels på mellemlang sigt at konkretisere koalitionsaftalen af 2009 på udenrigsområdet og samtidig at skabe grundlaget for en langsigtet tværpolitisk prioritering af området.

Den udenrigspolitiske strategi skal sikre at denne politik føres på en troværdig og den mest effektive måde og at der sikres den nødvendige kontinuitet i de internationale relationer.

De overordnede strategiske mål som de fremgår af Grønlands og Danmarks selvstyrekommisssions betænkning:

- et godt liv for alle i Grønland med respekt for internationale aftaler om mennesker og natur.
- international respekt for Grønlands territorium og folk
- aktiv deltagelse i forhandlinger omkring sikkerhedspolitiske spørgsmål, der vedrører Grønland.
- etablering af de politisk og økonomisk mest bæredygtige fangst-, fiskeri- og handelsaftaler, herunder særligt styrkelse af relationerne til EU.
- påvirke internationale processer - nordiske, arktiske, FN mv. - med grønlandske værdier, vurderinger og holdninger.
- tiltrækning af international kapital til udvikling af potentialet indenfor olie- og mineralindustrien, samt udvikling af anden produktionsvirksomhed.
- størst mulig grønlandsk indflydelse på Kongeriget Danmarks internationale aftaler og udenrigspolitik, som berører Grønland og dets befolkning.
- støtte til implementering af menneskerettighederne generelt og de oprindelige folks rettigheder i særdeleshed.
- opbygning af en forhandlingskompetence m.v. på internationalt niveau.
- fortsat udvikling af Grønlands udenrigspolitik i dialog med det civile samfund.
- Ydelse af et grønlandsk bidrag til udvikling af øget international fred og forståelse.

Denne udenrigspolitiske strategi fokuserer på de kommende IO år. I den fremhæves de vigtigste emner af udenrigspolitisk karakter som optager Naalakkersuisut i dag, og som vi forventer over den kommende IO-årige periode vil være afgørende for Grønlands langsigtede fremtidige muligheder, både politisk, økonomisk og socialt.

Naalakkersuisut vil som sædvanligt under samlingen i 2011 fremlægge en Udenrigspolitisk Redegørelse til debat.

2. Vision 2050 og hovedmålsætninger for en udenrigspolitisk strategi

For at tydeliggøre målene og dermed konkretisere de nødvendige tiltag som skal igangsættes over den kommende tiårige periode, er her opstillet en vision for hvordan Grønland kan se ud i 2050, med fokus på Grønlands internationale stilling.

VISION 2050

Grønland er i 2050 én af tre selvstændige stater i et forfatningsretligt revideret Rigsfællesskab baseret på solidaritet, fællesskab og stærke historiske bånd. Grønlands BNP per indbygger er sammenligneligt med andre nordiske lande. Et rigt samfund med en høj grad af sammenhold og lighed i fordelingen af indkomst og muligheder.

Hovedmålsætningen for at opnå Vision 2050 må over den kommende IO-års periode være:

At målrettet prioritere initiativer, som fremmer udviklingen af selvstyret mod en nation med økonomisk uafhængighed vil helt overordnet sige at:

- Investere langsigtet indenfor råstofudvinding og ikke-levende ressourcer.
- Investere i grønlandsk industriel udvikling baseret på bl.a. vandkraft
- Åbne op for udenlandsk specialiseret arbejdskraft indenfor prioriterede sektorer.
- Opkvalificere og styrke uddannelsesindsatsen generelt.
- Målrettet at prioritere internationale kompetencer i uddannelsessystemet, i forvaltningen og i den politiske debat.

I det efterfølgende er strategierne og målsætningerne for de vigtigste udenrigspolitiske indsatsområder for oversigtens skyld kort beskrevet.

I del 2 af denne redegørelse vil der være en beskrivelse af baggrunden for de prioriteringer der er foretaget. Der vil også være en nærmere beskrivelse af hvorledes Udenrigsdirektoratet er organiseret.

3. Udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Strategi og mål

- Grønland skal bidrage til at Arktis udvikler sig til en fredelig ikke konfliktfyldt region ved aktiv deltagelse i Arktisk Råd hvor det vil være afgørende at prioritere styrkelse af rådets mandat og måder at handle på.
- Grønland vil aktivt støtte nulissat Deklarationen som værende en hjørnesteen i forvaltningen af området rundt om Nordpolen.
- Forsvarlig forvaltning og udnyttelse af den eksklusive økonomiske zone på 200 sømil samt i henhold til afgrænsningsaftalerne med Canada, Island og Norge
- Afklaring af suverænitetsspørgsmålet om øen TartupaluklHans Ø med Canada
- Prioritering af arbejdet i forhold til havretskonventionen og kontinentalsokkel projektet

4. Klimaforandringerne.

Strategi og mål

- Aktiv deltagelse i de internationale klimaforhandlinger for at sikre det bedst mulige udgangspunkt for Grønlands udvikling - uden at gå på kompromis med bæredygtigheden.

5. Handel og erhvervsfremme.

Strategi og mål

- Indenfor rammerne af Verdenshandelsorganisationen WTO, at arbejde for klare og retfærdige regler der ikke står i vejen for grønlandsk erhvervsliv.
- Offensivt at afsøge nye muligheder for indgåelse af aftaler der forbedrer afsætningen til omverdenen. Udover EU og vores nabolande.
- Følge med i de muligheder der måtte være for grønlandsk deltagelse i regionale handelsaftaler, som f.eks. EU eller NAFTA
- Skabe de bedste betingelser for afsætningen af grønlandske varer på specifikke markeder, som f.eks. USA, Kina og Japan.
- Fastholde Grønlands fordele i OLT (Oversøiske Lande & Territorier) aftalen med EU der giver præferencestatus til grønlandske varer indenfor EU.
- Udvikle Grønland som et attraktivt investeringsobjekt

6. Arktisk samarbejde.

Strategi og mål

- Aktivt deltage i Arktisk Råds arbejdsgrupper og fortsat arbejde for at styrke Arktisk Råds mandat.
- Bidrage til fortsat fokus på sundhed, bæredygtig udvikling og befolkningernes vilkår
- Arbejde for at prioritere miljø og sikre en forsvarlig udvikling på det maritime område herunder redning og sikkerhed
- Varetage og fremme oprindelige folks interesser

7. Samarbejde mellem Grønland og USA

Strategi og mål

- At udbygge de historiske relationer med USA, i takt med selvstyrets udvikling, og åbne en repræsentation i nærmeste fremtid
- At sikre et udvidet økonomisk og forskningsmæssigt samarbejde med USA i sammenhæng med USA's sikkerhedspolitiske interesser i Grønland.
- Fortsat nyde økonomiske og jobmæssige fordele af amerikanernes militære tilstedeværelse
- At sikre en fokusering af samarbejdet i "Joint Committee" (JC) herunder de tre målsætninger: studiepladser ved amerikanske uddannelsesinstitutioner, engelskundervisning og praktikpladser i USA samt skabe sammenhæng mellem USA's forskningsmæssige interesser med selvstyrets fokus på uddannelsesmuligheder i USA.

8. Samarbejde mellem Grønland og EU.

Strategi og mål

- At etablere et tættere samarbejde mellem Inatsisartut og Europa Parlamentet, på områder hvor EU Parlamentet drøfter spørgsmål i relation til Arktis, herunder Grønland.
- At vedligeholde og udvikle partnerskabsaftaler indenfor felt som fiskeri, uddannelse, toldfrihed, eksport samt veterinærområdet
- At udnytte potentialet i forhold til Inuit undtagelsen fra forbuddet imod import og salg af sæl produkter i EU's indre marked.
- Fastholde OLT (Oversøiske Lande og Territorier) ordningen. (Se også Handels og Erhvervsfremme)

9. Nordisk samarbejde.

Strategi og mål

- At styrke samarbejdet mellem de 3 selvstyrende lande - Aland, Færøerne og Grønland - i det nordiske samarbejde
- At etablere relevante nordiske projekter indenfor det arktiske område, hvor Grønland får en afgørende rolle, og hvor grønlandske institutioner, organisationer og virksomheder indgår i projekterne.
- Styrke informationsniveauet om de nordiske muligheder for Grønland.

10. FN

Strategi og mål

- Sikre at de grundlæggende menneskeretlige principper altid inddrages i lovgivningsinitiativer og at civilsamfundet involveres i den lovforberedende proces.
- Via FN's organer (Generalforsamling, FN's Menneskerettighedsråd - HCR, Permanent Forum og Specialrapportøren for Oprindelige Folks Rettigheder) at aktivt sikre oprindelige folks økonomiske, sociale, kulturelle, sproglige og politiske overlevelse, som fundamentet for et værdigt liv, samt fortsat arbejde for implementering af FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder i Arktis og globalt.
- Styrke og udnytte ekspertisen indenfor oprindelige folks rettigheder og vilkår i det internationale udviklingssamarbejde.

11. Udenrigsdirektoratet

Strategi og mål

- At være et aktivt og kompetent kontor under formandens departement der foruden at løse løbende udenrigspolitiske sager, videreudvikle internationale kompetencer med særlig vægt på viden i forhold til lande, internationale organisationer og faglige temaer.
- Leverer kompetent udenrigspolitisk rådgivning til formanden og Naalakkersuisut
- Udvikle og forstærke Grønlands repræsentation internationalt, med særlig vægt på i første omgang USA, samt arbejde med mulighederne for finansiering af studie og praktik ophold for grønlandsk ungdom ved for Grønland vigtige danske ambassader i udlandet. Island, Tyskland, UK, Frankrig, Rusland, Kina, Canada og Japan er interessante lande i denne sammenhæng. Det anses som vigtigt at investere i Grønlands fremtidige udenrigspolitiske ressourcer.
- Etablere en ordning med en mobil repræsentant der kan støtte Grønlandske initiativer via et etableret netværk i lande af særlig **vigtighed** for Grønland.

DEL2

Baggrund og nærmere redegørelse

1. Udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Grønland er inddraget i og har medindflydelse på udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål af betydning for Grønland. Grønland og Danmark arbejder således tæt sammen i forhold til omverdenen.

1.1 Delmål for sikkerhedspolitikken.

Set med grønlandske øjne skal Arktis udvikle sig til en fredelig, ikke-konfliktfyldt region, hvor landene samarbejder tæt med hinanden for at løse de udfordringer og problemer, der måtte vise sig og som vi allerede er vidner til. Dette skal blandt andet ske ved prioritering af udviklingen af Arktisk Råd, ikke mindst styrkelse af rådets mandat og måder at handle på.

De fem arktiske lande, som grænser op til Nordpolen har vedtaget nulissat Deklarationen 2008, som blandt andet fastlægger, at man vil løse eventuelle overlap i kontinentalsokkeludvidelse gennem fredelige forhandlinger og med respekt for folkeretlige principper. Den fastslår også at man ikke anser, at der er behov for en vidtgående traktat for Arktis, som den der eksisterer for Antarktis. nulissat Deklarationens principper står ved magt. Såfremt der skulle opstå et reelt behov i fremtiden, vil Grønland være positiv at de fem mødes igen, men det skal være omkring emner, som Arktisk Råd ikke beskæftiger sig med og det skal være geografisk begrænset til området omkring Nordpolen.

1.2 Delmål for territorium og havret.

Grønlands søterritorium er 3 sømil. Herudover fik Grønland etableret en Eksklusiv Økonomisk Zone på 200 sømil i 2004. Der er ligeledes indgået maritime afgrænsningsaftaler med Canada, Island og Norge.

Både Grønland og Danmark gør krav på Øen Tartupaluk - Hans Ø. Der er indgået aftale mellem Danmark/Grønland og Canada i 2005 omkring håndtering af besøg på øen såvel som tiltag vedrørende fælles videnskabelige undersøgelser på øen. Det er Naalakkersuisut målsætning, at der indenfor 5 år, igennem forhandlinger med Canada skal være fundet en langsigtet løsning om øens tilhørsforhold.

- Havret:

Havretskonventionen giver mulighed for, at en kyststat kan gøre krav på en udvidet kontinentalsokkel, hvis den kan dokumentere, at den del af kontinentalsoklen, der strækker sig udover 200 sømil, har en naturlig geologisk sammenhæng med den kystnære kontinentalsokkel.

Sådanne krav skal dokumenteres videnskabeligt senest 10 år efter ratifikation af havretskonventionen, dvs. for Grønlands vedkommende senest i 2014. Fristen kan dog forlænges.

Det er Naalakkersuisut opfattelse, at den her sag vil tage en del år, før vi kan se en mulig løsning. Det vil således være nødvendigt, specielt fra grønlandsk side, at opprioritere emnet og sagsområdet i de kommende år, da havretskonventionen altid vil have relevans for Grønland.

- Kontinentalsokkelprojekt

På den danske finanslov er der fra 2002 afsat midler til forskning for at dokumentere et krav på en udvidet kontinentalsokkel iht. Havretskonventionen. Det drejer sig om 3 områder ved Grønland, hvor der skønnes muligheder for at fremsætte krav om en udvidet kontinentalsokkel.

Der skal i 2011 formuleres krav om en udvidet kontinentalsokkel. Dette kan være afgørende i forhold til potentielle fremtidige olie- og gasforekomster og dermed for Grønlands fremtidige økonomiske forhold. I forbindelse med indgivelsen af kravene for de enkelte områder, skal proceduren for de overlappende krav i forhold til andre stater søges afklaret, dvs. i forhold til Canada og Rusland med hensyn til området nord for Grønland og i forhold til Norge mht. området nordøst for Grønland.

2. Klimaforandringerne.

Udfordringen for Naalakkersuisut er at skabe balance mellem hensynet til vores natur og befolkning, og vores ønske om at skabe vækst bl.a. gennem turisme, udvindingsindustrien af ikkelevende ressourcer, samt andre mulige nye industrier.

Grønlands forpligtelser i henhold til Kyoto-protokollen blev fastlagt i 2001 ved en aftale mellem Grønlands daværende landsstyre og Danmarks regering. I aftalen forpligtede Grønland sig til at yde en aktiv indsats for at reducere sine CO₂-emissioner med 8 % i perioden 2008-2012 med 1990 som basisår.

Grønland har ikke helt nået målet som beskrevet i aftalen, men er nu under 1990-niveau i sine CO₂-udledninger. Dette vil sandsynligvis føre til grønlandsk køb af CO₂-kvoter, hvilket Naalakkersuisut er i dialog med Klima- og Energiministeriet omkring.

2.1. Delmål indenfor reduktion af drivhusgasudledninger.

I Grønlands aftale med Danmark vedrørende Grønlands klimaforpligtelser efter COP 15 i København, står Grønlands klimaforpligtelser og mål anført:

- *Grønland forpligter sig i perioden 2013-2020 at reducere udledningen af drivhusgasser i det civile samfund med 5 procent i forhold til udledningen i 2007.*
- *Grønland forpligter sig til i perioden 2013-2020 at investere målrettet i vedvarende energi. 60 procent af elektricitetsproduktionen skal komme fra vedvarende energi inden 2020.*
- *Grønland forpligter sig til i perioden 2013-2020 at udvikle råstofaktiviteter i overensstemmelse med internationale standarder og principper for bæredygtig udvikling.*

2.2 Tilpasning til klimaforandringerne i Grønland.

Arbejdet med at kortlægge behovet for at tilpasse sig klimaforandringernes konsekvenser i Grønland indenfor forskellige sektorer i samfundet, koordineres under departementet for Boliger, Infrastruktur og Trafik, og i samarbejde med andre instanser. Der vil blive foretaget analysearbejde og redegørelser for udvalgte sektorer hvoraf Naalakkersuisut vil få et mere solidt videns grundlag for at træffe de nødvendige politiske beslutninger

3. *Handel og erhvervsfremme.*

Grønlands udenrigshandelspolitik handler grundlæggende om at skabe de bedste internationale vilkår for grønlandske virksomheder. Grønland arbejder for klare og retfærdige internationale regler for handel gennem et stærkt engagement i WTO. Det er Naalakkersuisuts målsætning, at der ikke på de internationale eksportmarkeder må være regler, der står i vejen for grønlands erhvervsliv.

Grønlands offensive handelsinteresser varetages primært på det bilaterale plan, og særligt i forhold til EU og vores nabolande. Der afsøges også løbende nye muligheder for at indgå aftaler for at forbedre afsætningen i omverdenen.

Branding Greenland-samarbejdet, hvor Grønland i samarbejde med erhvervslivet markedsføres som attraktiv destination, eksportkilde og investeringsmål, har i første halvår af 2009 genereret presseomtale for mere end 25 millioner kroner. Det er et vigtigt samarbejde som aktivt bringer Selvstyrets og erhvervslivets samlede budskaber ud i verden. Departementet for Erhverv og Arbejdsmarked koordinerer det fremtidige "Branding Greenland" samarbejde.

3.1 Delmål indenfor det internationale handelssamarbejde.

Naalakkersuisut har til hensigt at leve op til de regler og normer der gør sig gældende for den internationale handel, og derved opnå de bedste rammebetingelser for handel med omverdenen.

WTO er den eneste globale internationale organisation der beskæftiger sig med regler for handel mellem nationer. 153 lande er i dag medlem af WTO. Formålet med WTO er at skabe et forum for forhandlinger af bortskaffelsen af hindringer for international handel med varer, tjenesteydelser, arbejdskraft og investeringer. Grønland har siden WTO's oprettelse i 1995 været omfattet af WTO reglerne i kraft af rigsføllesskabet med Danmark.

Rammerne for verdenshandelen reguleres af WTO-aftalerne, som forhandles gennem flerårige forhandlingsrunder. Hvert andet år mødes alle medlemsstaterne til Ministerkonference, hvor større beslutninger træffes. Efter den forrige runde, Uruguay Runden, er forhandlingerne af en ny aftale for verdenshandelen foregået i den såkaldte Doha Udviklings Runde. Doha runden skulle ellers være afsluttet i 2005, men forhandlingerne har trukket ud lige siden. Forhandlerne arbejder hårdt for en afslutning inden udgangen af 2011.

Som led i det ovenstående vil Udenrigsdirektoratet påtage sig en koordinerende rolle for hele organisationen for så vidt angår international handelspolitik. Formålet er at skabe et tværdepartementalt forum i embedsværket, hvor sager med handelspolitiske problemstillinger kan diskuteres.

3.2 Delmål indenfor bilateral handelspolitik

Naalakkersuisut vil skabe de bedste muligheder for vores virksomheders afsætning internationalt, samt sørge for de bedste og sikreste rammer for samhandelen vis-a-vis de mest relevante samhandelslande.

Udenrigsdirektoratet følger med i de muligheder der måtte være for grønlandsk deltagelse i regionale handelsaftaler, som f.eks. EU eller NAFTA. Begrundet i den særlige grønlandske infrastruktur og isolerede geografiske beliggenhed, vil bilaterale aftaler med særinteresser for det grønlandske erhvervsliv ofte være til større gavn end fuldgyldig indmeldelse i regionale samhandelsfællesskaber. Dette vil dog løbende blive vurderet.

Udenrigsdirektoratets bilaterale engagement er primært rettet imod vores nordiske og arktiske nabolande og EU. Kulturfællesskab, geografisk beliggenhed og transportmuligheder ligger til grund herfor. Andre markeder har dog også relevans for Grønland. I tæt samarbejde med Udenrigsministeriet arbejdes der på at skabe de bedste betingelser for afsætningen af grønlandske varer på specifikke markeder, som f.eks. USA, Kina, Japan.

Udenrigsdirektoratet arbejder intensivt for at forebygge, at vores vigtigste aftagermarkeder indfører handelsrestriktioner til ugunst for vores økonomi. Dette drejer sig bl.a. om importforbuddet mod sælskind til EU, hvor Udenrigsdirektoratet sammen med Udenrigsministeriet har sikret at grønlandske skind, i kraft af 'inuit-undtagelsen' fortsat kan sælges i EU.

Med OLT-aftalen, gav EU præferencestatus til grønlandske varer, hvilket vil sige at grønlandske varer fik toldfri adgang til fællesmarkedet uden at vi skulle give samme frihed. I takt med at EU åbner sine markeder mere og mere for omverdenen, arbejder Udenrigsdirektoratet i Naalakkersuisut for at beskytte de mest følsomme handelsinteresser.

I en årrække har Naalakkersuisut arbejdet for etableringen af en veterinæraftale med EU, med det formål at sikre fiskeindustrien den mest gnidningsfrie adgang til fællesmarkedet som muligt. En ordning, som ved sin etablering vil betyde besparelser i millionklassen, en forbedring af konkurrenceevnen og nye afsætningsmuligheder. Aftalen er indgået i 2011 og implementeres i 2012.

3.3 Delmål indenfor tiltrækning af investeringer til Grønland.

Udenrigsdirektoratet har i kraft af sin udadvendte funktion en vigtig rolle at spille i relation til at tiltrække udenlandske investeringer til landet. Det er et af Naalakkersuisut mål at man får fastlagt procedurer og fremgangsmåder for selvstyrets håndtering af potentielle udenlandske investorer. Og samtidig får koordineret de forskellige grønlandske interesser, offentlige som private, til i bedst mulig grad at spille i harmoni med hinanden, således at Grønland fremstår som et attraktivt land at investere i for potentielle udenlandske partnere.

I dette arbejde er det ligeledes vigtigt, at vi holder os orienterede om investeringsaktiviteter og relevante politikker i andre stater i Arktis

3.4 Delmål indenfor fremme af eksport.

Naalakkersuisut vil se på muligheden at have medarbejdere ved udvalgte danske ambassader i lande, der udviser et stort potentiale for grønlandske eksportprodukter. Disse medarbejdere skal arbejde for fremme af eksport af Grønlandske produkter. Der skal undersøges om sådanne medarbejders udgifter eventuelt vil kunne med - finansieres med det grønlandske erhvervsliv, og om der eventuelt kan etableres en fast ordning lydende på 50/50-finansiering delt mellem Selvstyret og erhvervslivet.

4. Arktisk samarbejde.

Det arktiske samarbejde foregår på forskellige niveauer i en række internationale, regionale og bilaterale regi. Det arktiske samarbejde dækker dels grønlandsk deltagelse i Arktisk Råd, der overordnet beskæftiger sig med miljøbeskyttelse og bæredygtig (økonomisk) udvikling, dels bilaterale relationer til Canada og dets nordlige territorier.

Det arktiske samarbejde er af stigende relevans i disse år. Klimaforandringerne, efterforskning og udvidelse af olie og gas samt nye sejlruiter har gjort, at verdens øjne er blevet vendt mod os. Mange udenforstående har ydret meninger om hvordan udviklingen bedst tackles. Et stærkt samarbejde i mellem partnerne i Arktis sender et klart signal om, at vi selv tager ansvar for den fremadrettede bæredygtige udvikling - med respekt for mennesker såvel som natur.

Samtidig er Arktisk Råds videnskabelige arbejde af høj relevans for Grønland. Arctic Marine Shipping Assessment (kaldet "AMSA'en), som indeholder videnskabsbaserede anbefalinger om hvordan man operationelt og på policy niveau kan imødegå den øgede skibstrafik, er et godt eksempel herpå.

Danmark/Grønland/Færøerne overtog i april 2009 formandskabet i Arktisk Råd og formandskabet for arbejdsgruppen om bæredygtig udvikling (SDWG) for perioden 2009-2011. Dette har været en enestående mulighed for at profilere Grønland i udlandet og skabe øget opmærksomhed og forståelse for grønlandske synspunkter.

Traditionelt har Arktisk Råds arbejde været mest fokuseret på miljøbeskyttelse, men i det fælles formandskab har vi valgt at sætte mennesket og livsbetingelserne i Arktis i centrum.

Sammen med de arktiske oprindelige folks organisationer, afholder ICC med mellemrum ledermøder, de såkaldte Arctic Leaders Summit (ALS), hvor man stræber efter at finde fælles fodslag i en række politiske sager, der vedrører hele regionen, herunder eksempelvis deltagelsen i Arktisk Råd, udnyttelsen af levende og ikke-levende ressourcer o.lign. Møderne søger at inkludere ledere blandt oprindelige folk fra de arktiske selvstyreområder. Møderne afholdes ca. hvert andet år efter behov og formåen og værtskabet går på skift i regionen.

4.1 Delmål indenfor det arktiske samarbejde.

- Arktisk Råd

Arktisk Råd er det vigtigste samarbejdsorgan for landene omkring Arktis.

Udenrigsdirektoratet koordinerer Selvstyrets deltagelse i Arktisk Råd, der er et internationalt forum på højt niveau. Et samarbejde mellem de otte arktiske stater - Canada, Danmark inkl. Grønland og

Færøerne, Finland, Island, Norge, Rusland, Sverige, USA - og de oprindelige folk repræsenteret som permanente deltagere ved de seks interesseorganisationer: Arctic Athabaskan Council, Aleut International Association, Gwich'in Council International, Inuit Circumpolar Council (ICC), Saami Council og Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAIPON).

Rådet beskæftiger sig overordnet med bæredygtig udvikling i bred forstand og beskyttelse af det arktiske miljø, herunder plante- og dyreliv. Der er seks arbejdsgrupper under Arktisk Råd. Grønland deltager i de mest relevante arbejdsgrupper, herunder leder Udenrigsdepartementet Rigsfællesskabets delegation i SDWG (Sustainable Development Working Group). Departementet for Indenrigs, Miljø og Natur leder arbejdet i CAFF (Conservation of Arctic Flora and Fauna). AMAP (Arctic Monitoring and Assessment Programme Working Group) og PAME (Protection of the Arctic Marine Environment Working Group) varetages således også af samme departement. De resterende to arbejdsgrupper, ACAP (Arctic Contaminants Action Program) og EPPR (Emergency Prevention, Preparedness and Response Working Group) varetages kun af Danmark på nuværende tidspunkt.

Grønlandske interesser er i Arktisk Råd desuden repræsenteret via ICC, som forener og varetager fælles interesser for Inuit i Alaska, Canada, Chukotka og Grønland.

Under Rigsfællesskabets formandskab for Rådet har der været meget fokus på styrkelse af Rådet - en udvikling delvis motiveret af den voksende internationale interesse for Rådet. I formandskabet arbejder man med at optagelsen af nye observatører (blandt andet Kina og Europa Kommissionen); oprettelsen af et permanent sekretariat for Rådet; etableringen af et fælles operativt budget og en fælles beslutning om flere normative beslutninger i fremtiden.

Ved ministermødet i Nuuk i maj 2011 underskrev Udenrigsministrene for de otte lande en "*Nuuk Deklaration*", som konkretiserer de forskellige tiltag til styrkelsen af Arktisk Råd samt identificerer fremtidige fælles prioriteter inden for samarbejde og forskning.

Desuden underskrev ministrene ved denne lejlighed "Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic", som er en samarbejdsaftale mellem de otte arktiske lande om SAR (Search and Rescue). Aftalen danner grundlag for øget samarbejde om øvelser, kommunikation og redning. Det bør bemærkes at aftalen, som den første forhandlet i Arktisk Råds regi, har juridisk bindende karakter, hvilket understreger at samarbejdet i Arktisk Råd er i en positiv udvikling. Der blev derudover besluttet at etablere et permanent sekretariat for rådet i Tromsø, Norge.

Prioriteterne i Nuuk Deklarationen er tegnende for de næste to års arbejde under Sveriges formandskab. Grønland vil fortsat arbejde for at levevilkår, folkesundhed, klimatilpasning og bæredygtig udnyttelse af naturens ressourcer kommer til at stå højt på den fælles dagsorden.

Det er essentielt, at Grønland fortsat deltager aktivt i arbejdet i arbejdsgrupperne. Mange af Rådets prioriteter, som for eksempel reflekteres i de forskellige deklamationer, kommer oprindeligt fra arbejdsgrupperne. Denne "bottom-up" tilgang giver arbejdsgrupperne meget indflydelse og grønlandske holdninger og værdier skal derfor ligeledes være velrepræsenteret på dette niveau. Det er en målsætning, at Grønland kommer til at lede flere Arktisk Råd projekter

Arktisk Råds relevans her i landet, regionalt og globalt vurderes til at være støt voksende over det næste årti. Naalakkersuisut ser dette som en ønskværdig udvikling, ikke mindst på grund af Rådets særlige opbygning hvor oprindelige folk også er ligeværdige partnere. En naturlig konsekvens heraf

er, at Naalakkersuisut - via Udenrigsdirektoratet og de departementer der er ressortansvarlige for de forskellige arbejdsgrupper - forsat vil prioritere og fremme Grønlands deltagelse i Rådet.

Under Grønlands varetagelse af formandskabet af SDWG, på vegne af Rigsfællesskabet, er det lykkedes Naalakkersuisut at sætte folkesundhed på Arktisk Råds dagsorden. I samarbejde med den grønlandskdansk- og canadisk ledede sundhedsekspertgruppe (Arctic Human Health Expert Group (AHHEG)) under SDWG har Naalakkersuisut været værter for to cirkumpolare arrangementer inden for folkesundhed;

- I november 2009, afholdt Naalakkersuisut i samarbejde med SDWG, herunder AHHEG og Inuit Circumpolar Youth Council, under ICC, en konference om forebyggelse af ungdomsselv mord i Arktis. Resultaterne af dette arbejde er løbende blevet præsenteret dels internt i Grønland og for Arktisk Råd. En dobbeltsproget grønlandsk - engelsk video om konferencen samt rapporten på engelsk og russisk vil indgå i materialet til Arktisk Råds Ministermøde i Nuuk i maj 2011.
- Naalakkersuisut var i februar 2011 initiativtager til og medvært for det første arktiske sundhedsministermøde i Arktisk Råds regi. Ministermødet, som blev afholdt i Nuuk, mundede ud i en deklARATION om et styrket samarbejde på sundhedsområdet i fremtiden. Dette samarbejde skal nu udmøntes i konkrete samarbejdsinitiativer af relevans for Grønland.

- Samarbejde med Canada, Nunavut

De specielle historiske og kulturelle bånd mellem Grønland og Nunavut har en særlig prioritet for Grønlands udenrigspolitik. Med Nunavuts status som territorium i Canada pr. 1. april 1999 åbnedes der for et direkte, regionalt samarbejde mellem Grønland og Nunavut.

Ud fra ønsket om at styrke og fastholde de stærke bånd mellem befolkningerne i de to lande, underskrev det daværende Landsstyre og Nunavuts regering den 24. oktober 2000 en samarbejdsaftale med henblik på et fortsat arbejdsfællesskab mellem de to myndigheder.

Samarbejdsaftalen med Government of Nunavut evalueres løbende på de officielle møder mellem formanden for Naalakkersuisut og Nunavuts regeringsleder. Aftalen indeholder konkrete målsætninger formuleret som fagspecifikke og projektorienterede tillæg, der udbygges og tilpasses af de relevante landsstyreområder og de korresponderende direktorater i Nunavut regeringen.

- Inuit Leaders' Summit

På foranledning af civilsamfundsorganisationer, herunder ICC's kritik af Naalakkersuisuts lovgivning på råstofområdet for så vidt angår procedurer for høring af interesseorganisationer, har Formand for Naalakkersuisut inviteret ICC til en dialog om at forbedre lovgivning og procedurer. På den baggrund besluttede ICC efterfølgende at afholde et Inuit Leaders' Summit i Ottawa i februar 2011. Mødet resulterede i en fælles pressemeddelelse vedrørende fortsættelse af dialogen omkring, hvorledes civilsamfundet inddrages i processen omkring udnyttelse af mineralske ressourcer.

4.2 Arktisk Samarbejde

Målsætninger

- Fortsat fremme af initiativer med fokus på den menneskelige dimension i Arktisk Råd, herunder SDWG. Aktuelt drejer det sig om samarbejdet på sundhedsområdet på baggrund af deklARATIONEN fra det arktiske sundhedsministermøde, samt om udvikling af redskaber til en fælles forståelse af en bæredygtig politisk, økonomisk, social og kulturel, (samt menneskelig) udvikling i det arktiske område. Der kan her nævnes den forestående opdatering af Arctic Human Development Report fra 2004, som led i et større fællesprojekt.
- Fortsættelse af dialogen med ICC omkring arktiske policy spørgsmål, herunder i regi af Inuit Leaders Summit
- Fortsat arbejde for at sikre arktiske oprindelige folks indflydelse på en sammenhængende arktisk politik gennem koordinering og samarbejde i Arktisk Råd, eksempelvis gennem regelmæssig afholdelse af Arctic Leaders' Summit.

5. Samarbejde mellem Grønland og USA

Den aftalemæssige ramme om den amerikanske militære tilstedeværelse i Grønland er Forsvarsaftalen mellem Danmark og USA fra 1951, som giver USA ret til at oprette forsvarsområder (baseområder) i Grønland. Aftalen er siden blevet ændret og suppleret ved Igaliku-aftalerne af 6. august 2004, hvorved Grønlands Selvstyre er blevet en aktiv part i forsvarssamarbejdet. I forbindelse med forhandlingerne godkendte Grønland og Danmark, at Thuleradaren opgraderes som led i det amerikanske missilforsvar.

Samarbejdet mellem Grønland og USA finder først og fremmest sted i 'Joint Committee' (JC). JC samarbejdet mellem Grønland, USA og Danmark udsprang af Igaliku-aftalen, der blev underskrevet i 2004. JC har til opgave at styrke det økonomiske og tekniske samarbejde mellem Grønland og USA. JC er en komite bestående af tre repræsentanter - én fra hvert land; Grønland der repræsenteres af Udenrigsdirektoratets direktør, USA der repræsenteres af den amerikanske ambassadør til Danmark og Danmark der repræsenteres af Udenrigsrådet i Udenrigsministeriet. I 2010 gennemførte Udenrigsdirektoratet en evaluering af de første fem års arbejde i Joint Committee anført af Grønland. På basis af konklusionerne fra denne evaluering blev samarbejdet omstruktureret.

Ved årsmødet i juni 2011 enes partnerne således om at fastholde tre fælles mål i JC navnlig:

- (1) øget adgang for grønlandske studerende til amerikanske uddannelsesinstitutioner;
- (2) Bedre engelskundervisning i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne; samt
- (3) Praktikpladser i amerikanske virksomheder og offentlige institutioner.

Disse tre målsætninger er således de overordnede målsætninger for samarbejdet. Det forventes, at man i løbet af cirka to år, vil se en stigning af studiepladser i USA til grønlandske studerende; nye redskaber til engelskundervisningen her i landet; samt en begyndende praksis med korterevarende praktikpladser i USA for erhvervsaktive.

IC kan dog kun skabe rammerne for samarbejdet. Det konkrete udbytte af *IC* er op til de grønlandske virksomheder, institutioner og organisationer i Grønland at realisere gennem projektforslag og aktiv medvirken. Det indgår i Igaliku-aftalen, at den fælles komite ikke har bevillingskompetence, hvorfor de enkelte samarbejdspartnere selv må tilvejebringe finansieringen.

Ved årsmødet i 2009 blev det desuden bestemt at der, hvert år inden årsmødet, skal udarbejdes en årsrapport. Denne rapport har til formål at skabe overblik over relationerne mellem Grønland og USA og er et vigtigt redskab til at følge udviklingen i vores samarbejde med USA.

Der er en lang række amerikanske forskningsprojekter i Grønland, ikke mindst inden for klimaområdet. Udenrigsdirektoratet - i tæt samarbejde med forskningsenheden - vil i det kommende år arbejde på at øge den grønlandske nytte af disse projekter.

Der har tidligere været en samarbejdsaftale mellem den amerikanske Nationale Science Foundation, Danmark og Grønland om forskningsaktiviteter i Grønland. Denne udløb i 2009. Forskningsenheden og Udenrigsdirektoratet vil inden for det kommende år søge at genforhandle en sådan aftale, denne gang dog blot mellem USA og Grønland. I den nye aftale vil vi søge at inkludere et øget antal af grønlandske studerende og andre medborgere i forskningsprojekterne, samt søge at få amerikanske universiteter, der forsker i Grønland til at åbne på for grønlandske studerende på deres uddannelsesinstitutioner.

På lidt længere sigt - 3 til 5 år - vil det være naturligt at søge at udbygge *IC* samarbejdet til at inkludere andre felter eksempelvis investeringer. En succes vil afhænge af hvilke ressourcer de enkelte projektpartnere kan bidrage med. Over det næste årti kan man forstille sig at Grønland og USA vil vælge - i *IC* regi - at samarbejde om de nye logistiske udfordringer der kommer med den gradvise åbning af Nordvest Passagen. Det kunne eksempelvis dreje sig om fælles havnekapacitet - til fælles gavn.

5.1 Delmål indenfor samarbejdet med USA på forsvarsområdet.

USA har også fremadrettet en væsentlig sikkerhedsinteresse i Grønland. Med Grønlands fortsatte aktive involvering i sikkerheds- og forsvarsspørgsmål er der mulighed for, at denne interesse i stigende grad kan omsættes i konkrete resultater på andre områder til gavn for Grønland.

6. Samarbejde mellem Grønland og EU.

Grønland har siden sin udmeldelse af de europæiske fællesskaber i 1985 haft en række afialemæssige relationer til EU, som har bidraget med godt 320 millioner kr. årligt tillandskassen. Samarbejdet har fundet sted på en række områder - primært vedrørende fiskeriet - og omfatter siden 2007 også uddannelses området. Grønlands aftalernæssige relationer til EU består af:

En protokol til EU-traktaten om Grønlands udmeldelse af EU.

En associering til EU gennem OLT-ordningen, herunder adgang til EU-programmer i perioden frem til 2013.

En fiskeri partnerskabsaftale med tilhørende fiskeriprotokol.

En Partnerskabsaftale med fokus på uddannelse i perioden 2007-2013.

En deltagelse i EU's Northern Periphery Programme.

Derudover bidrager Grønland i dag til EU's arbejde omkring EU's arktiske engagement. Og endelig arbejder Grønland for at indgå flere konkrete aftaler med EU, med hjemmel i Partnerskabsaftalen, på områder som;

Toldfrihedsaftaler omkring specifikke fiskeprodukter.

Eksport af grønlandske rådiamanter.

Veterinær området (Aftale indgået i 2011).

Selvstyret har i Udenrigsdirektoratets regi en repræsentation i Bruxelles, som varetager Grønlands synlighed, vurderinger og interesser i EU's institutioner, herunder arbejdet som bestyrelsesmedlem i OLT associeringens bestyrelse. Hovedopgaven er at rådgive Naalakkersuisut i relation til Grønlands aftalemæssige relationer til EU, at genforhandle OLT associeringen samt partnerskabsaftalen med EU.

Med et samlet årligt bidrag tillandskassen fra EU's institutioner på ca. 320 millioner kr., er EU en vigtig samarbejdspartner for Grønland. Derudover er EU's institutioner nogle strategisk vigtige partnere for Selvstyret. Både i relation til udviklingen og udnyttelsen af den adgang til EU programmer som Grønland har, og i relationerne til øvrige relevante områder, som ikke direkte modtager budgetstøtte. Grønlands inkludering i EU's traktats 4. afsnit om OLT områderne, åbner op for en række samarbejds muligheder, som kan udvikles på kort, mellemlang og lang sigt. Hertil er det også værd at bemærke, at Island har søgt om medlemskab i EU og udviklingen heromkring kan være nyttig at følge med i. Ikke mindst vil den økonomiske udvikling i Grønland, her særligt af råstofpotentialet i Grønlands undergrund, skulle følges nøje, da den vil kunne få afgørende indflydelse på Grønlands udenrigspolitik herunder forholdet til EU.

EU Kommissionen lancerede i november 2008 en Arktisk meddelelse som skitserer hvordan Kommissionen ønsker at engagere sig mere aktivt i det Arktiske område. EU understreger, at man ønsker en fast observatørstatus i Arktisk Råd. I relation til Grønland fremhæves, at der er et specielt samarbejde med Grønland. (Grønlands associering til EU via Danmark.) Det er nødvendigt at være i løbende dialog med EU's institutioner, om hvordan vi mener EU's relationer til Arktis bør udvikle sig. Hertil skal tilføjes at medlemmerne af Inatsisartut under orienteringsmøder, særligt det foregående år, med medlemmer af EU - Parlamentet har ytret ønske om et tættere samarbejde mellem Inatsisartut og Europa Parlamentet, på områder hvor EU - Parlamentet drøfter spørgsmål i relation til Arktis.

I 2010 blev der sammensat en arbejdsgruppe i Selvstyret, der skal udarbejde et status notat for Selvstyrets EU engagement og fremlægge vurderinger omkring det fremtidige forhold til EU, rent konkret på de eksisterende aftaler og mere bredt på det internationale samarbejde hvori EU også indgår. Det er gruppens mål at fremlægge et udkast med anbefalinger til Naalakkersuisut forud for nye aftale forhandlinger med EU.

6.1. Delmål- OLT (Oversøiske Land og Territorier) -ordningen.

OLT-ordningen har hjemmel i EF-traktatens fjerde kapitel. Ordningen omfatter 24 medlemslande & territorier, som har en forfatningsmæssig tilknytning til følgende medlemslande i EU: Frankrig, England, Holland og Danmark. Samarbejdet er bredt sammensat og indeholder bl.a. bestemmelser for handelsregler, oprindelsesregler, kulturelt og socialt samarbejde og adgang til deltagelse i en række udvalgte EU-programmer. Ordningen medfører desuden told og afgiftsfri adgang til EU's indre marked. Grønland har dog fået en særskilt garanti for toldfrihed for sin fiskeriekseport, som er betinget af, at der findes tilfredsstillende fiskeriarrangementer mellem EU og Grønland.

I 2003 oprettede OLT-landene en sammenslutning, OCTA, i hvilken Grønland er deltager. OCTA arbejder med de mål, som fastsættes på de årlige OLT- ministermøder. Mål der vedrører handel, regional integration, fremtidige OLTÆU forhold, finansydelser og miljø, samt klimaforandringer. Derudover har Grønland haft en rolle i bestyrelsesarbejdet, ved at have det politiske næstformandskab i 2005 og formandskab i 2006 samt påtaget sig poster som sekretær og kasserer.

Særligt i samarbejdet om miljø- og klimaforandringer har Grønland været en synlig partner pga. de specielle udfordringer for Grønland på dette område. I årene frem til udløbet af OLT-ordningen i 2013 vil der blive arbejdet intensivt med de fremtidige relationer mellem EU og OLT-landene, herunder indholdet af en nyordning og ikke mindst størrelsen af støtte som OLT landene kan modtage via ordningen.

For Grønlands vedkommende er det strategisk vigtigt at fastholde OLT ordningen idet den bl.a. giver hjemmel til Grønlands individuelle aftale med EU om budgetstøtte på godt 200 millioner kr. årligt. 2012 er et afgørende år for fornyelsen af både Fiskeri- som Partnerskabsaftalen og ikke mindst den overordnede OLT ordning. Denne skal ligge klar til ministerrådets godkendelse senest til juni 2012, hvor Danmark har EU formandskabet.

6.2 Delmål Partnerskabsaftalen.

I juni 2006 indgik Grønland og EU en omfattende Partnerskabsaftale. Aftalen var en udvidelse af den hidtidige fiskeriaftale mellem parterne og sikrer Grønland en solid økonomisk støtte til uddannelsesområdet. Samarbejdet medfører budgetstøtte på 200 millioner kroner årlig fra EU til uddannelsesområdet.

Grønland er herved sikret en konstant indtægt fra EU i en 7-årig periode, på i alt 1,4 mia.kr., mod at skulle afrapportere for de opstillede mål.

Uddannelsessamarbejdet har medio 2010 været igennem en midtvejsevaluering. Grønland implementerer sine forpligtelser tilfredsstillende. Der peges i rapporten på at erhvervslivet bør være tættere forbundet til de prioriteter man tager på uddannelsesområdet

Arbejdet omkring Partnerskabsaftalen inden for uddannelsesområdet varetages af Departementet for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke i samarbejde med Repræsentationen i Bruxelles, samt Finansdepartementet.

6.3 Delmål Fiskeriaftalen.

Fiskeriaftalen mellem EU og Grønland giver europæiske fiskere adgang til at fiske i grønlandsk farvand. Fiskeriaftalen er gældende i perioden 2007-2013. Aftalen er kommerciel og indebærer, at Grønland tildeler EU kvoter mod betaling. Grønland modtager ca. 120 millioner kr. årligt. Derudover fremgår det af udmeldelsestraktaten, at så længe EU tilbydes en tilfredsstillende fiskeriaftale har grønlandske fiske produkter told- og afgiftsfri adgang til markedet. Denne toldfrihed har været gunstig for Grønlands fiskeri eksport siden 1985. De senere år har værdien af toldfriheden oplevet et fald. Faldet skyldes særligt EU's WTO forpligtelser og ikke mindst gunstige bilaterale aftaler med Grønlands konkurrenter, som har udhulet værdien af den særlige fordel Grønland har fået med den toldfrie adgang. Dette er et forhold Grønland bør være særligt opmærksom på ved genforhandling af ny fiskeriaftale/protokol. I dag har Grønland en ordning med EU omkring muligheden for at indhandle 3. lands rejser til den grønlandske eksport, og at disse vil få

toldfri adgang til EU's marked. Det er en ordning som forudsætter at erhvervet benytter ordningen, for at den skal bidrage til større omsætning i Grønlands eksporterhverv. Denne særordning udløber ved den nye OLT-ordnings ikrafttræden.

Fiskeriaftalen sagsbehandles og følges fra hhv. Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug og Repræsentationen i Bruxelles i tæt samarbejde med EU Kommissionen. Naturinstituttet yder biologisk rådgivning med henblik på at sikre et bæredygtigt fiskeri.

Udenrigsdirektoratets rolle er i fiskeripartnerskabsaftalens sammenhæng at sikre koordination imellem den overordnede Partnerskabsaftale samt fiskeriaftalen. Det er vigtig for Grønlands aftaler med EU, at EU har et samlet syn på aftalerne med Grønland.

6.4 Delmål indenfor adgang til EU's indre marked for grønlandske produkter.

I kraft af aLT-ordningen har Grønland toldfri adgang til EU's indre marked. Dette er en ordning som ligestiller aLT-landende med EU's medlemsstater, hvorfor Kommissionen har beskrevet den som blandt de mest fordelagtige toldaftaler Kommissionen har med nogle lande. Det gælder for alle OLT lande at de produkter de måtte eksportere til EU er undtaget told og afgifter. Ordningen forhindrer ikke, at der er muligt for OLT landende at sætte told på varer som kommer fra EU til OLT landende. For Grønland har dette være en gunstig og fordelagtig ordning, idet landskassen siden 1985 har haft store indtægter på told og afgifter af varer importeret fra EU. aLT ordningen skal fornyes i 2013. Ved de årlige EU aLT konferencer drøftes problemet om muligheden for udhuling af toldfriheden. Konkurrence fra andre lande som får lignende vilkår udkonkurrerer OLT varernes adgang til markedet, da OLT eksporten ikke kan sammenlignes volumenmæssigt med konkurrenternes stordriftsfordele.

- Importforbud mod sælprodukter og Inuit-undtagelse

Selvstyrets strategi har været lagt i tæt samarbejde mellem Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Udenrigsdirektoratet samt Udenrigsministeriet.

Strategien har været at undgå et total forbud for de grønlandske sælskindsprodukter, og dette blev resultatet da Europaparlamentet i maj 2009 stemte for forslaget med virkning fra 20. august 2010. En inuitundtagelse som Selvstyret havde ønsket blev vedtaget.

Selvstyret har ikke direkte været involveret ved udarbejdelsen af implementerings regulering af sælskindsforordningen. Dette er Kommissionens kompetence og opgave at udforme. Derimod har Selvstyret i samarbejde med Udenrigsministeriet haft mulighed for at følge Kommissionens arbejde med reguleringen, ved at bidrage aktivt med baggrundsinformation omkring den grønlandske sælskindseksport. Det er sidst sket ved at Departementet for Fisk, Fangst og Landbrug og Repræsentationen i Bruxelles deltog ved en CITES komite høring i februar 2010 og et CITES komite møde, den 14. april 2010.

Reguleringen pålægger de grønlandske myndigheder at udpege en kompetent myndighed til at udstede certifikater for sælens oprindelse. Dette er et krav for adgangen til EU's marked. Såfremt eksport af sælskind sker uden sådant certifikat, kan toldmyndighederne konfiskere skindet, indtil lovligt certifikat fremlægges.

Implementering og kompetence på området ligger i Departementet for Fisk, Fangst og Landbrug, hvorfor Grønlands Repræsentation og Udenrigsdirektoratet koordinerer tiltag med Departementet. Inuitundtagelsen bør kunne udnyttes til Grønlands fordel.

6.5 Delmål indenfor EU-programssamarbejdet.

For at forbedre mulighederne for projektsamarbejde og videns deling på tværs af landegrænser i Europa har EU etableret en række støtteprogrammer til styrkelse af regionale samarbejder omkring erhvervsudvikling, uddannelse, innovation, miljø, kultur og forskning. Grønland har i kraft af sin OLT-status adgang til en række EU programmer, og grønlandske virksomheder og institutioner kan derfor søge på lige fod med virksomheder og institutioner i EU-medlemslandene.

Naalakkersuisut arbejder for at få det største mulige udbytte for Grønland. Udbyttet kommer i form af økonomisk støtte til forskning og virksomhedsudvikling, teknologi- og kompetenceoverførsel, innovation, erhvervsudvikling og etablering af netværk. Det er målet at opkvalificere potentielle projektdeltagere i Grønland.

Grønland deltager også i Northern Periphery Programme (NPP), som tager udgangspunkt i de særlige problemstillinger, som tyndtbefolkede områder i Arktis og Nordatlanten oplever. Udenrigsdirektoratet sidder med i styregruppen for NPP, og er med til at prioritere midlerne i programmet til fordel for Grønland på områder som erhvervsudvikling, innovation, transport, turisme, forskning og uddannelse.

6.6 Delmål indenfor Kimberley processen (KP).

KP er et internationalt samarbejde mellem stater, diamantindustrien samt NGO'er og har til formål at standse handlen med diamanter på en måde der skaber konflikt.

Råstofdirektoratet har sammen med Udenrigsministeriet og Grønlands Repræsentation i Bruxelles undersøgt hvorledes Grønland kan deltage i denne proces. Der stilles krav til deltagerne i KP om intern kontrol i forbindelse med aktiviteter vedrørende rå diamanter. På kort sigt er det planen at KP anerkender, at Grønland med hjemmel i Partnerskabsaftalen kan deltage under EU's fælles koordination, som del af medlemsland Danmark

7. Nordisk samarbejde.

Grønlands deltagelse i det nordiske samarbejde tager udgangspunkt i Helsingsforsøftalerne om Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd, som senest er revideret i 1993. Grønland har deltaget siden 1984. Samarbejdet tager udgangspunkt i Nordisk Råd, som er det parlamentariske samarbejde, hvor Inatsisartut udpeger to medlemmer. Det nordiske regeringssamarbejde finder sted i Nordisk Ministerråd, hvor Grønland på linje med Færøerne og Aland deltager i arbejdet med tale- og forslagsret. Der vises i øvrigt til særlig strategi for det Nordiske samarbejde.

Udenrigsdirektoratet er sekretariat for Naalakkersuisuts deltagelse i Nordisk Ministerråd / Samarbejdsministrene. De enkelte medlemmer af Naalakkersuisut deltager i de fagministerråd, der hører under deres ansvarsområder.

Naalakkersuisut forelægger på denne samling i Inatsisartut en revideret strategi for det nordiske samarbejde, således at det sikres, at det regionalpolitiske samarbejde i Norden er en del af Naalakkersuisuts samlede udenrigspolitiske strategi. Strategidelen følges op af en redegørelsesdel, der beskriver arbejdet siden sidste års session i Nordisk Råd.

Nordisk samarbejde i Nordisk Ministerråd er vigtigt, fordi Naalakkersuisut her ved direkte deltagelse kan skabe resultater, der understøtter det generelle udenrigspolitiske arbejde. Det ses konkret af den arktiske politik, som nu er blevet en fast del af Nordisk Ministerråds samarbejde. Denne politik har understøttet politiske initiativer i Arktisk Råd og medført at en række konkrete projekter med grønlandsk deltagelse er blevet gennemført.

Nordisk Ministerråds nye retningslinjer for samarbejde med bl.a. Canada, som forelægges på dette års session i Nordisk Råd, er også initiativer, der kan understøtte vores politik i forhold til vore nærmeste naboer i vest.

Naalakkersuisuts har en målsætning om at styrke informationsvirksomheden om vores internationale samarbejde for at fremhæve de muligheder dette giver for Grønland. Dette gælder i særlig grad for det nordiske samarbejde, hvor deltagelse fra mange dele af samfundet i konkrete projekter mv. er muligt.

8. FN

Naalakkersuisut følger løbende arbejdet i FN og bestræber sig på, at Grønland lever op til FN's konventioner og deklamationer. Grønland indgår således aktivt i Danmarks delegationer til FN's Generalforsamlinger og møder i diverse repræsentative organer, herunder i regi af Menneskerettighedsrådet og underliggende mandater, samt i relevante overvågningskomiteer i forbindelse med periodiske eksaminationer vedr. staternes overholdelse af de internationale konventioner.

Mere specifikt deltager Naalakkersuisut aktivt i det internationale samarbejde til fremme af oprindelige folks rettigheder og vilkår. Arbejdet foregår i et tæt samarbejde med den danske regering og ICC.

8.1 Delmål for arbejdet med menneskerettigheder i FN

Menneskerettighedsspørgsmålet har spillet en betydelig rolle i det tidligere Hjemmestyre og nu også i Selvstyret. Der bliver således rapporteret til FN's overvågningskomiteer på samtlige store menneskerettighedskonventioner, ligesom Naalakkersuisut deltager i de løbende eksaminationer vedr. menneskerettighedssituationen i Grønland.

Naalakkersuisut har siden tiltrædelsen i juni 2009 arbejdet målrettet på at sikre, at de grundlæggende menneskeretlige principper altid inddrages, når vi arbejder med lovgivningsinitiativer. Samtidig er det et centralt tema for Naalakkersuisut at civilsamfundet i langt højere grad inddrages i den lovforberedende proces, og at denne proces tilrettelægges på en måde, der passer til det grønlandske samfund.

Naalakkersuisut har i forbindelse med eksaminationen af Rigsfællesskabet under den Universelle Periodiske Bedømmelse (Universal Periodic Review, UPR) under FN's Menneskerettighedsråd fundet det rigtigt, at afholde en offentlig høring om den menneskeretlige situation i Grønland, som det ligeledes er sket i Danmark og på Færøerne, til brug for rapporten til FN.

8.2 Delmål for FN og oprindelige folk området.

Grønland har gennem Hjemmestyre- og Selvstyreordningerne med Danmark været forgangsland for oprindelige folks rettigheder. I samarbejde med Udenrigsministeriet og ICC har

Udenrigsdirektoratet, på vegne af Naalakkersuisut, medvirket aktivt til oprettelsen af FN's Permanente Forum for Oprindelige Folks Anliggender (UNPFII), et højtstående organ med et bredt mandat, som bl.a. omfatter økonomisk og social udvikling, miljøspørgsmål, uddannelse, sundhed og menneskerettigheder. UNPFII har sekretariat i FN's hovedkvarter i New York.

I forbindelse med etableringen af FN's Menneskerettighedsråd (HRC) medvirkede Grønland og Danmark til at sikre, at der til rådgivning for Rådet oprettedes en Ekspert Mekanisme vedr. Oprindelige Folks Rettigheder med adgang for oprindelige folks eksperter. Naalakkersuisut støtter aktivt dette samarbejde ved deltagelse i møderne og ved input til de løbende studier vedr. implementering af oprindelige folks rettigheder, som danner grundlag for rådgivningen til FN's Menneskerettighedsråd.

Den 13. september 2007 vedtog FN's Generalforsamling Deklarationen om Oprindelige Folks Rettigheder. Implementering af Deklarationen udgør en vigtig del af handlingsprogrammet for FN's Andet Internationale IO-Ar for Verdens Oprindelige Folk, som udmøntes på alle niveauer af FN-systemet. Med USA's Præsident Obamas støtte til Deklarationen i december 2010, er vejen banet for en mere aktiv implementering.

Det er Naalakkersuisuts vurdering, at selvom Deklarationen ikke er en juridisk bindende konvention, vil den være en vigtig inspiration og rettesnor for samarbejde og partnerskab mellem staterne og oprindelige folk.

I grønlandsk sammenhæng kan man tale om, at selvstyreplassen i sig selv er et eksempel på implementering af Deklarationens bestemmelser og rettigheder, hvoraf de vigtigste omhandler retten til selvbestemmelse, retten til landområder og ressourcer, retten til som folk og individer at have indflydelse og ansvar for egen udvikling.

Naalakkersuisut er opmærksom på, at bl.a. Finanskrisen kan medvirke til et tilbageskridt i arbejdet med at sikre en global anerkendelse af oprindelige folk og implementering af deres rettigheder. Naalakkersuisut finder det vigtigt at imødegå en sådan udvikling og har eksempelvis i forbindelse med COP16 klimatopmødet i Mexico i december 2010, aktivt slået til lyd for, at oprindelige folk til stadighed inddrages meningsfyldt i klima arbejdet, som i særlig grad påvirker deres overlevelsesmuligheder som folk.

8.3 Målsætninger.

- Naalakkersuisut vil fortsætte den hidtidige praksis i samarbejde med den danske regering at bidrage til afrapporteringen til FN's overvågningskomiteer, samt deltage i eksaminationerne vedr. implementering af FN's Menneskerettighedskonventioner i Grønland.
- Naalakkersuisut afholdt offentlig høring om menneskerettighedsituationen i Grønland, som led i forberedelsen til den forestående eksamination af Rigsfællesskabets under Menneskerettighedsrådets UPR. Naalakkersuisut bidrager desuden til Rigsfællesskabets rapport til UPR- processen, som ventes gentaget hvert 4. år.
- Naalakkersuisut støtter de mangeartede initiativer til sikring af oprindelige folks rettigheder og vil fortsat arbejde for implementering af FN's Deklaration om Oprindelige Folks Rettigheder i Arktis og globalt.

- Naalakkersuisut vil fortsat arbejde for at oprindelige folk inddrages i alle internationale processer, som har betydning for deres levevilkår og overlevelse som folk

9. Udviklingspolitik

Støtten til oprindelige folk har været et fokusområde for Danmarks udviklingssamarbejde siden 1994 hvor der på et fælles dansk-grønlandsk initiativ blev vedtaget en Strategi for Støtte til Oprindelige folk.

Da Strategiens implementering blev støttet med udviklingsmidler, har støtte til oprindelige folk i udviklede lande, såsom de fleste arktiske lande, ikke været muligt.

I forbindelse med at Danmark påbegyndte arbejdet med formulering af en ny udviklingspolitik som i juni 2010 blev vedtaget i Folketinget under titlen Frihed fra Fattigdom - Frihed til Forandring besluttedes det samtidigt mellem Udviklingsminister Søren Pind og Formand for Naalakkersuisut at lave et gennemsyn af strategien for støtte til oprindelige folk i lyset af den nye overordnede strategi. Dette gennemsyn, som bl.a. udførtes med ekstern konsulentbistand, blev færdig i foråret 2011.

Resultatet er en praktisk orienteret note, om hvorledes man bedst og konkret kan fortsætte støtten til oprindelige folk i lyset af den nye og overordnede danske udviklingspolitik såvel som de generelle policy ændringer for det globale udviklingssamarbejde.

Hvad angår den ny udviklingspolitik nævnes oprindelige folk under kapitlerne vedr. henholdsvis demokrati og klima. Med hensyn til de globale policy ændringer er Paris erklæringen om bistandseffektivitet uomgængelig da den stiller krav om, at udviklingsbistanden skal være koordineret og at modtager landene skal have ejerskab og kontrol over bistanden. Som følge deraf gives støtten fortrinsvis i form af budgetstøtte til udviklingslandets egne prioriteter.

Dette medfører store udfordringer for støtten til oprindelige folk, særligt i de lande hvor hensynet til oprindelige folk ikke indgår som en del af modtager-regeringens egne prioriteter. Ligeledes gælder dette i forhold til de internationale organisationer, hvor der ikke længere kan gives bidrag til projekter specifikt rettet mod oprindelige folk.

Som en direkte konsekvens heraf har ILD, UNDP (FN udviklingsprogram) og OHCHR (Kontoret for FNs Højkommissær for Menneskerettigheder) i 2010 etableret UNIPP (UN - Indigenous Peoples' Partnership) som en multi-donor fond. Formålet er at sikre direkte økonomisk støtte til kapacitetsopbygning blandt relevante aktører, især regeringer, oprindelige folk og organisationer, til at kunne etablere effektive dialog- processer, mekanismer og partnerskaber, som arbejder for at sikre oprindelige folks rettigheder.

9.1 Delmål indenfor udviklingspolitikken.

Det er vigtigt at udnytte den mulighed at UNPFII (Permanent forum for oprindelige folks), sammen med multi-donor fonden UNIPP, udgør de eneste internationale institutioner som kan modtage direkte økonomiske bidrag til formål vedrørende oprindelige folk. Støtte til UNIPP åbner desuden muligheden for at støtte oprindelige folk med påtrængende behov i lande, som ikke har et program samarbejde med Danmark.

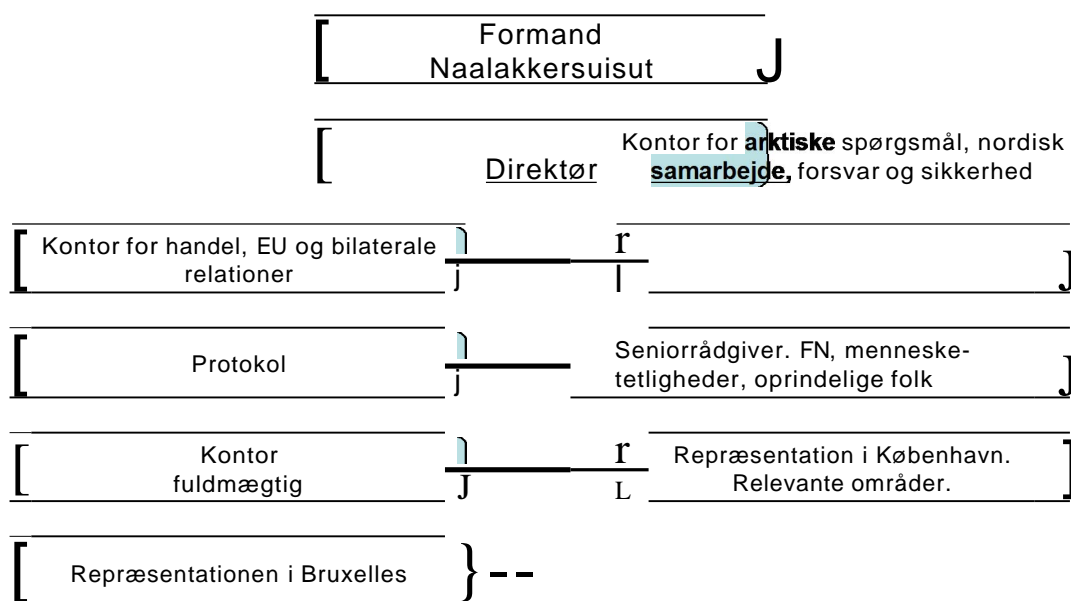
For at opretholde og styrke hensynet til oprindelige folk i udviklingssamarbejdet indenfor

rammerne af Paris-erklæringen, skal hensynet til oprindelige folks rettigheder og vilkår indgå som et fast punkt i de politiske dialoger og forhandlinger med modtager-landene såvel som med relevante internationale organisationer om bistanden.

Naalakkersuisut vil arbejde for, at der udenfor udviklingsbistandsmidlerne findes midler til at genetablere den nu hensygnende støtte til oprindelige folks rettigheder og vilkår i de arktiske naboblande, særligt arktisk Rusland.

Endelig vil Grønland arbejde for, at Danmark og Grønland ikke kun bevarer, men også styrker og udnytter ekspertisen indenfor oprindelige folks rettigheder og vilkår i det internationale udviklings samarbejde.

10. Udenrigsdirektoratets interne organisering

Den nuværende organisation i Udenrigsdirektoratet, der blev indført i 2009, må anses som en succes: Det er en integreret organisation med fokus på sagsområder og geografiske kompetencer. Der er etableret funktioner med særlig viden i forhold til lande, organisationer og faglige temaer. Kontoret hviler på to ben: Handel og politik.

I Nuuk har UD 10 stillinger:

En direktør, to kontorchefer, en protokolchef samt en assistent til at administrere Hans Egedes Hus, en senior rådgiver, tre fuldmægtige og en kontor fuldmægtig. I tillæg kommer Repræsentationen i Bruxelles og ressourcer knyttet til Repræsentationen i København.

Protokolfunktionen er en væsentlig del af kontorets virke. Funktionen varetager et bredt spekter af aktiviteter i forhold til repræsentation og besøg. Den stigende interesse for Grønland stiller store krav til denne funktion der opererer med begrænsede ressourcer. Der må på sigt forventes at denne funktion må styrkes.

Det anses som vigtigt at Grønland er repræsenteret i udlandet. Repræsentationen i København er i en særstilling i forhold til de behov Grønland og grønlændere har i Danmark. Repræsentationen i Bruxelles er vital i forhold til Grønlands interesser i forhold til EU.

I en situation hvor Grønland er i et øget internationalt fokus vil behovet for at være repræsenteret øge. Det vil være væsentligt at Grønland er til stede og er i stand til at følge Grønlands position og muligheder tæt. Lande af stor vigtighed for det nuværende og fremtidige Grønland vil være USA, Canada, Tyskland, England, Frankrig, Rusland og Japan: både i forhold til politiske relationer og relationer i forhold til handel. For tiden arbejder Udenrigsdirektoratet med en nærmere analyse af hvilke ressourcer der vil være påkrævet for en repræsentation i Washington samt arbejder med mulighederne for finansiering af studie og praktik ophold for grønlandsk ungdom ved vigtige danske ambassader for Grønland. Tyskland, UK, Frankrig, Rusland, Canada og Japan er interessante lande i denne sammenhæng. I 4 år (1998-2002) havde for eksempel Grønland en repræsentation i Ottawa, Canada

Det er naturligt at sammenligne sig med Færøerne og Island, Færøerne er med sine knapt 50.000 indbyggere, foruden at være repræsenteret i København og Bruxelles, også tilstede med interessekontorer på Island og i London.

Island er med sine 318.000 indbyggere repræsenteret via sine ambassader i 21 lande i alle verdensdele hvoraf de vigtigste må formodes at være USA, Japan, Kina, Canada, Belgien/Bruxelles, Rusland, Indien, England samt de skandinaviske lande.

Foruden at repræsentere og varetage Grønlands interesser vil repræsentationer i udlandet være et meget vigtigt grundlag for udvikling af kompetencer og færdigheder for grønlandsk ungdom. På sigt må vigtige internationale opgaver kunne varetages af grønlændere. Danske og andre nationers erfaringer kan kun i begrænset omfang overføres til grønlandsk sammenhæng. Det er således vigtigt at investere i Grønlands fremtidige udenrigspolitiske ressourcer.